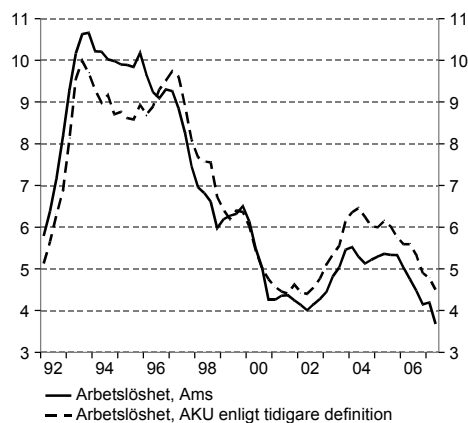

FÖRDJUPNING

Bredare definition av arbetslösheten

Diagram 155 Arbetslöshet enligt Ams och AKU

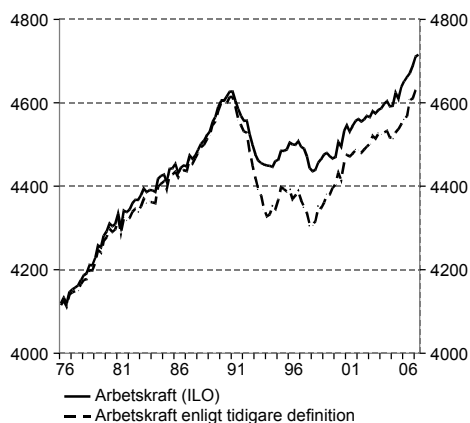
Procent av arbetskraften, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Ams och SCB.

Diagram 156 I arbetskraften

Tusental, säsongrensade kvartalsvärden, 16-64 år

Källa: SCB.

Det finns olika sätt att mäta arbetslöshet. Den officiella svenska arbetslöshetsstatistiken redovisas av AKU, SCB:s Arbetskraftsundersökningar (se diagram 155). Undersökningarna bygger på enkätuppgifter som baseras på ett slumpmässigt urval av befolkningen. Syftet med AKU är att ge en bild av hela arbetsmarknaden, där befolkningen i arbetsför ålder delas upp i arbetslösa, sysselsatta och olika kategorier utanför arbetskraften. Ett annat viktigt mått på arbetslöshet redovisas av Arbetsmarknadsstyrelsen (Ams) (se diagram 155). Ams statistik begränsas dock till personer som är inskrivna som arbetssökande på arbetsförmedlingen. Denna registerbaserade statistik är främst avsedd för planering av arbetsmarknadspolitiken.

AKU:s definition av arbetslöshet baseras på FN-organet ILO:s⁵⁰ rekommendationer, vilka även har antagits av Eurostat.⁵¹ AKU:s redovisning har hittills avvikit från ILO:s rekommendationer i ett avseende, då arbetssökande heltidsstuderande inte har räknats som arbetslösa. De heltidsstuderande som har sökt arbete har i stället räknats som studerande och därmed inte ingått i arbetskraften. Men till följd av att regeringen nyligen beslutat att upphäva ett regeringsbeslut från 1986, kommer AKU:s redovisning av arbetslösa att inkludera gruppen arbetssökande heltidsstuderande (se fakta Arbetslöshetsdefinition).⁵² AKU kommer därmed att följa ILO:s rekommendationer i alla delar.

Eftersom arbetslösheten enligt ILO är ett vidare begrepp än det hittills använda officiella arbetslöshetsmättet kommer den uppmätta arbetslösheten att bli högre jämfört med arbetslösheten mätt med den tidigare definitionen. Därmed blir även den uppmätta arbetskraften större än med den tidigare definitionen (se diagram 156 och diagram 157). Därutöver kommer AKU:s redovisade åldersgrupp vidgas till 15-74 år i stället för nuvarande 16-64 år.⁵³ Analyserna i Konjunkturläget kommer tillsvidare att

⁵⁰ International Labour Organization.

⁵¹ Survey of economically active population, employment, unemployment and underemployment. An ILO manual on concepts and methods. ILO Geneva, 1990. ISBN 92-2-106516-2.

⁵² Beslut om upphävande: Arbetsmarknadsdepartementet, 2007-05-31, A2007/4550/AE. Regeringsbeslut: Civildepartementet, 1986-12-18, CE 1663/86.

⁵³ Till följd av åldersutvidgningen kommer antalet uppmätta sysselsatta att öka då sysselsatta 15-åringar och 65-74-åringar inkluderas. En relativt liten andel av dem är dock sysselsatta, vilket medför att sysselsättningsgraden för det utökade åldersintervallet blir lägre än för åldersgruppen 16-64 år.

fortsätta att avse åldersgruppen 16–64 år, eftersom det inte finns långa tidserier för 15-åringar och 65–74-åringar.⁵⁴

FAKTA

Arbetslöshetsdefinition

En person räknas som arbetslös om denna

- (1) inte är sysselsatt⁵⁵
- (2) kan börja ett arbete inom 14 dagar
- (3) har aktivt sökt arbete under de senaste fyra veckorna (inklusive mätveckan) eller inväntar att börja nytt arbete inom tre månader efter mätveckan.

En heltidsstuderande person som under mätveckan uppfyller kraven 1–3 kommer med den nya arbetslöshetsdefinitionen att klassificeras som arbetslös, och därmed inte längre tillhöra gruppen studerande utanför arbetskraften.

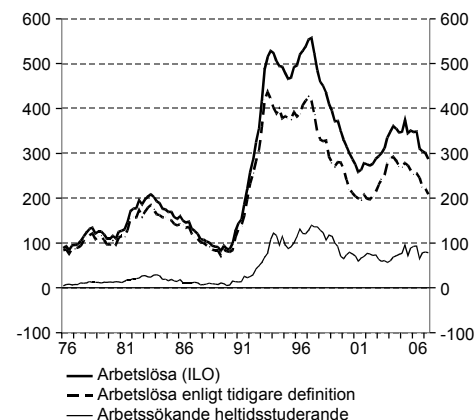
HELTIDSTUDERANDE SOM SÖKER ARBETE

När regeringen 1986 beslutade att inte inkludera gruppen arbetslösa heltidsstuderande i arbetslösheten tillhörde endast ca 13 000 personer denna grupp. Under 1990-talet växte antalet heltidsstuderande som sökte arbete kraftigt och var som störst 1997 då gruppen omfattade ca 135 000 personer (se diagram 157).⁵⁶ Hittills under 2000-talet har antalet arbetssökande heltidsstuderande varierat mellan 60 000 och 85 000 personer i genomsnitt per år. Många av dessa är unga. I fjol var 38 procent av de 85 000 arbetssökande heltidsstuderande mellan 16–19 år (se tabell 27). Troligtvis har ett stort antal av dessa inte för avsikt att avbryta sina studier utan vill snarare arbeta extra vid sidan av sina studier.

En stor andel av de heltidsstuderande som söker arbete är deltagare i arbetsmarknadspolitiska utbildningsåtgärder. År 2006 var en tredjedel av de heltidsstuderande som sökte arbete deltagare i utbildningsåtgärder enligt AKU. När arbetslösheten ökade

Diagram 157 Arbetslösa och arbetssökande heltidsstuderande

Tusental, säsongrensade kvartalsvärden, 16–64 år

Källa: SCB.

⁵⁴ Samtliga arbetsmarknadsvariabler avseende 15-åringar och 65–74-åringar började mätas kontinuerligt varje månad först 2001.

⁵⁵ Sysselsatta omfattar personer som under referensveckan utförde något arbete (minst en timme), antingen som avlönade arbetstagare, som egna företagare (inklusive fria yrkesutövare) eller oavlönade medhjälpare i företag tillhörande make/maka eller annan medlem av samma hushåll.

⁵⁶ Avser åldersgruppen 16–64 år och även i den fortsatta texten avses åldersgruppen 16–64 år om inget annat anges.

Diagram 158 Regulerat studerande som andel av befolkningen

Säsongrensade kvartalsvärden, 16-64 år

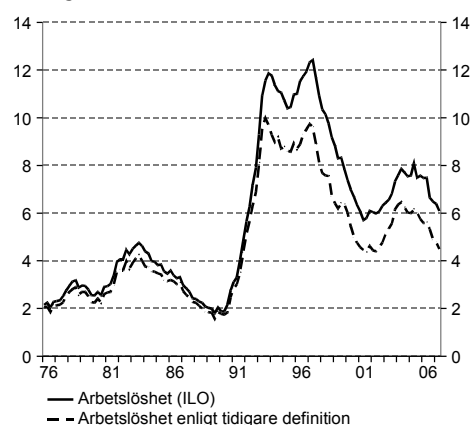

Anm. 3-kvartals glidande medelvärde.

Källa: SCB.

Diagram 159 Arbetslöshet

Procent av respektive mått på arbetskraften, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: SCB.

snabbt under 1990-talets djupa lågkonjunktur möttes den med en kraftig ökning av antalet platser i arbetsmarknadspolitiska utbildningsåtgärder, vilket förklarar en del av den kraftiga uppgången av antalet arbetssökande heltidsstuderande. I och med att arbetssökande heltidsstuderande ska räknas som arbetslösa kommer den uppmätta arbetslösheten påverkas i väsentligt mindre grad av variationer i antalet deltagare i utbildningsåtgärder än det tidigare arbetslöshetsmättet. I fjol var två tredjedelar av de heltidsstuderande i utbildningsåtgärder arbetssökande.⁵⁷

Även antalet regulerat studerande ökade kraftigt under 1990-talet (se diagram 158).⁵⁸ Detta förklaras av utbyggnaden av universitets- och högskoleplatser, utökning av den kommunala vuxenutbildningen samt gymnasireformen där alla program blev treåriga. I fjol var ca 39 procent av de arbetssökande heltidsstuderande gymnasieelever eller studerande i kommunal vuxenutbildning och en femtedel var universitets- eller högskolestuderande (se tabell 27).

Tabell 27 Arbetssökande heltidsstuderande 2006

Procent av antalet arbetssökande heltidsstuderande i respektive studieform och åldersgrupp

	16-19	20-64	16-64
Deltagare i arbetsmarknadspolitiska utbildningsåtgärder	1,5	31,6	33,1
Gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning	32,7	6,0	38,7
Universitet och högskola	1,2	18,9	20,0
Övrig utbildning och uppgift saknas	2,6	5,5	8,1
Summa	38,0	62,0	100,0

Anm. Siffrorna är avrundade till en decimal och summerar därför inte alltid till totalen.

Källa: SCB.

HÖGRE UPPMÄTT ARBETSLÖSHET

Anpassningen till ILO:s arbetslöshetsdefinition medför att den uppmätta arbetslösheten blir högre jämfört med det tidigare arbetslöshetsmättet (se diagram 159). 2006 uppgick arbetslösheten med den tidigare definitionen till 5,4 procent medan arbetslösheten enligt ILO-definitionen uppgick till 7,1 procent. Den uppmätta arbetslösheten bland de yngre blir betydligt högre med arbetslöshetsdefinitionen enligt ILO, då andelen heltidsstuderande som söker arbete är störst i denna grupp. Med ILO-definitionen var arbetslösheten 2006 30,9 procent för åldersgruppen 16-19 år, medan arbetslösheten med den tidigare defi-

⁵⁷ Det finns dock en betydande underskattning i AKU av antalet deltagare arbetsmarknadspolitiska utbildningsåtgärder.

⁵⁸ Regulerat studerande avser studerande exkl. deltagare i arbetsmarknadspolitiska utbildningsåtgärder.

nitionen var 16,5 procent för denna grupp (se diagram 160).⁵⁹ För gruppen 20–64-åringar var ILO-arbetslösheten 6,1 procent 2006 och med det tidigare arbetslöshetsmålet 5,0 procent.⁶⁰

Den bredare ILO-definitionen av arbetskraften påverkas i mindre grad av konjunkturella faktorer. Den tidigare definitionen av arbetskraften tenderade att minska kraftigt i lågkonjunkturer och öka snabbt i högkonjunkturer. Arbetskraftsdeltagandet varierar allmänt med konjunkturen bland annat eftersom många arbetslösa väljer att studera samtidigt som de söker arbete. Detta gäller i synnerhet deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Denna effekt är betydligt mindre med ILO-definitionen eftersom de heltidsstuderande som fortfarande söker arbete räknas som arbetslösa och därmed ingår i arbetskraften.

Konjunkturinstitutet har beräknat ett nytt mått på jämviktsarbetslösheten så att den överensstämmer med den nya ILO-definitionen (se diagram 161). Jämviktsarbetslösheten mätt på detta sätt är för närvarande ca 1,7 procentenheter högre än enligt tidigare arbetslöshetsdefinition. Under prognosperioden minskar antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder inte i samma takt som arbetslösheten, vilket kan tolkas som en strukturell förändring. Detta medför att antalet arbetsökande heltidsstuderande minskar i långsammare takt. Såväl den faktiska arbetslösheten som jämviktsarbetslösheten enligt ILO-definitionen bedöms därför inte minska lika snabbt framöver som enligt den tidigare arbetslöshetsdefinitionen.

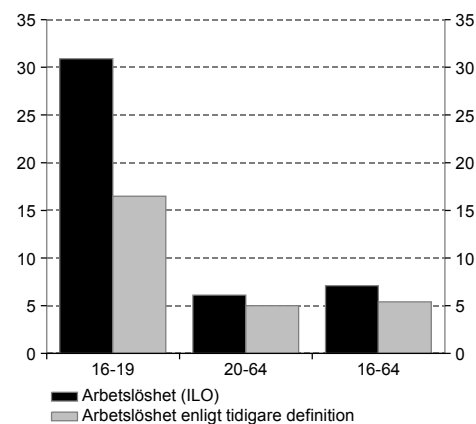
ILO-DEFINITIONEN ETT BÄTTRE MÅTT PÅ ARBETSLÖSHET

Det tidigare avsteget från ILO-definitionen var problematiskt av flera skäl, främst eftersom arbetslöshetsmålet efter krisären i början av 1990-talet underskattade den faktiska arbetskraften. Detta berodde bl.a. på att många studerande fortsatte att studera samtidigt som de sökte arbete. Den höga arbetslösheten under 1990-talet medförde också att antalet personer i arbetsmarknadspolitiska utbildningsåtgärder steg markant. Många personer i dessa båda grupper hade helst arbetat och sökte aktivt arbete, men i och med avsteget från ILO-definitionen inkluderades inte dessa i arbetskraften. Arbetsmarknadens lediga resurser avspeglas bättre i och med att AKU övergår till att redovisa arbetsökande heltidsstuderande som arbetslösa.

En annan fördel med att AKU anpassar redovisningen enligt ILO:s rekommendationer fullt ut är att arbetsmarknadsstatistiken då följer de internationellt vedertagna definitionerna och jämförelser med andra länder underlättas.

Diagram 160 Arbetslöshet år 2006 fördelad på åldersgrupper

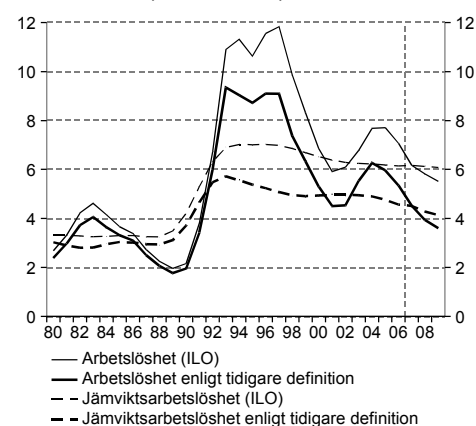
Procent av respektive mått på arbetskraften

Källa: SCB.

Diagram 161 Arbetslöshet

Procent av respektive mått på arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

⁵⁹ Arbetslösheten avser procent av arbetskraften i åldern 16–19 år.

⁶⁰ Arbetslösheten avser procent av arbetskraften i åldern 20–64 år.